

irányba folytatódik tovább, a játékok mégis fontosak: segítik a szituáció jobb megértését, a problémához való közelebb kerülést. Nem hagyományos értelemben vett drámaórák ezek, sokkal inkább olyan foglalkozások, melyekben a dramatikus elemek kiegészítik, elmélyítik az élményt, segítve ezzel a történet jobb megértését.

Az író sok esetben a történet továbbgondolását, befejezését ránk bízta. Döntsük el, hogyan ér véget a mese, miként dönt a főszereplő vagy a közösség. Több mese után kínálja fel az olvasó-játzóknak feladatként, hogy találjuk ki a mese utóéletét, jelezve, hogy érdemes továbbgondolni, mi fog történni 5-10 év múlva a szereplőkkel. A feldolgozáshoz ajánlott feladatok egy felkészült és régóta együtt dolgozó színjátszó csoportnak is izgalmas kihívás jelentenek, de egy kevésbé gyakorlott csoport (tegyük hozzá, egy kevésbé gyakorlott csoportvezető) számára sem megoldhatatlanok. Minden fejezet után jegyzetlapokat fűz be a könyvbe, hogy aki olvassa, játssza, tanítja, saját jegyzeteivel kiegészíthesse a feldolgozást. Ahogy az alcím is jelzi, Kovács Éva nem csak mesét olvasni, hanem játszani is hív a történeteivel. Így egyszerre használhatjuk mesekönyvként és foglalkozásvázlatként is „Az élet tükré”-t.

A tizenhat történetet keretező szituáció egy gyermekkorba visszavezető helyzet: egy öregember – Bandi bácsi – mesél a gyerekeknek, köztük Évának, és nekünk. Hallgatják, hallgatjuk, s közben megismerkedünk egy különös, néhol tündéri, gyermekkori világgal, melyben a falusi élet szinte változatlan, ahol a közösség tagjai a sors és a történelem viharában is kitartanak egymás mellett. Világuk minden nehézség és szegénység ellenére emberibb, mint a mi, mai, összevissza világunk.

Kovács Éva gyermekszínjátszó rendező, drámatanár, pedagógus, tanítványaival évek óta a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó sikeres résztvevője. Most írt egy könyvet a gyermekkoráról, a tündéri találkozásairól, a játékaikról. Minden történetében van valami örök bölcsesség, egy csepp emberiség. A mesék nyelvezete külön figyelmet érdemel, míves mondatok gondolkodtatják el az olvasót. Engem ezért is ragadott magával.

A történet egyes részei közé beékelte feladatok nem csak ötletadásnak jók, hanem segítségükkel bepillanthatunk Éva műhelyébe is, hogy miként dolgoz fel ő történeteket tanítványaival. A végén néhány gyerek mesél a foglalkozásokon szerzett élményeiről. A könyv illusztrációit is a csoport által készített, bizony néhol csak vázlatzerű rajzok adják.

Történetet mondani nehéz: egy csoportot lekötni, mindenki figyelmét fenntartani, bevonni mindenkit nem olyan egyszerű feladat. De a mesehallgatást is tanítani kell, hogy képesek legyenek a szavakból belső képeket, saját világot teremteni az olvasók és a hallgatók. Ezt is tanítani–tanulni lehet ebből a könyvből.

A történetek akkor erősek, akkor válhatnak személyessé, ha hiteles ember írja őket. Éva ilyen, ezért is ajánlom történeteit mindenki figyelmébe.

Titokzatos babák

– mesebolt –

Kunné Darók Anikó

Csoport: ide is kéne valami, életkor, létszám

Fókusz: „Mit tehetünk, ha idegen kultúrájú gyermek kerül a csoportba?”

Szükséges eszközök: öntapadós cédulák, kulcsesemő, karton, filctoll, játék tárgyak, polc, szőnyeg, játék eszközök, tárgyak

Játéktér: átrendezhető játszó szoba, üres polc, amit játék tárgyakkal rendezünk be, körbe rendezett székek, vagy tornapad, ami a gyermekek által megformált játék babák polca lesz

Beépített szerepek: boltos/1, új játék baba/2

1. Ráhangolás

Játékeszközök hangpárjának felismerése. A tanár, különböző anyagú játékeszközöket visz a játéktérbe. Minden tárgy sajátos hangú és mindegyikből kettő van.

A gyerekek elvehetnek egy-egy tárgyat a szőnyegről, kipróbálhatják a hangját, majd egyenként megmutatják hangjukat, felfedezik hangpárjukat. Megbeszélte, hangos jelre elbújnak a tér bármely zugába, ahol a többiétől elfordulva elhallgatnak. A játékvezető odaoson egyenként a gyerekekhez, akik vállérítésre megszólaltatják játékeszközüket. A „hangtestvér”, felismerve a párt, „válaszol”, ezek után előcsalják

egymást és a játékpoliccon elhelyezik tárgyaikat, majd a szőnyegen gyülekezve fülelik, hogyan találnak párra a többiek.

Amennyiben a csoport hosszabb ráhangolást igényel, a hangpár-kereső játékot megelőzheti a Mi van a zsákban? tapintós-érzékelő játék.

2. Kontextusépítés

(Kik vagyunk? Hol vagyunk? Mikor?)

„Az előző játékkal berendeztünk egy játékbolt kirakatát. Most rendezzünk be egy olyan hátsó raktárt, ahol a boltos a számára különleges babák, figurák gyűjteményét tárolja! Ezeket sosem adja el. A játékunkban Ti fiú és lány babák lehettek. Találjátok ki, kik szeretnétek lenni és gondolatok arra is, hogy legyen egy nagyon hosszú polc, amin mind elférünk!”

A játékvezető egy olyan baba (figura) szerepét választja, ami biztosítja a vezető státuszát. (Voltam már rendőr ezredes, tűzoltóparancsnok, lovag...)

Megbeszélés

Mindenki elmondja, milyen baba/figura lesz a játékban, majd megválasztja helyét a polcon. *(Mindig van táncos Barbie, sellő lány, tűzoltó, pókember...)*

Megrajzolás

egy öntapadós kis lapra a „vonalkódjukat”. „Mindenki ragassza ki magára, a kódot! Ha kulcscsörgést hallotok, álljatok a helyetekre! A kulcs csörgése a boltos érkezését jelenti. Természetesen senki nem tudhatja, hogyha magunk vagyunk, életre kelünk.”

Amikor kész a kódok felragasztása, a babák közös mondókázásba kezdenek: **Egy utcában volt egy bolt, abban mindenféle volt.** Megbeszéljük, hogy amikor életre kelnek, ezt mindig elmondják. Ezután a gyerekek megválasztják, milyen testhelyzetben, a polc melyik részén, ki mellett állnak, és azt rögzítik, ellazítás után újra próbálják.

Tanár szerepben mint boltos (beépített szereplő/1) – kulcscsörgetés. „Csoda érdekes! Olyan érzésem van, mintha valaki járt volna az üzletben, amíg zárva volt. De a zár érintetlen. Hadd lássam a babagyűjteményemet! Ezekből sosem válok meg! *(Majd igazgatja őket, leolvass egy-egy kódot, a mozdulatlan babákat csinósítja.)* De majd elfelejtettem valamit, azt hiszem, még van idő a nyitásig...” *(Kimegy, kulcscsörgés-zárás.)* A játékvezetőnek csak a szája mozdul, s kijelöl 1 vagy 2 játékost, hogy kémlelje, hogy biztosan elhagyta-e a boltos az üzletet. *(Ezt általában érdemes arra rábízni, aki legnehezebben tudja tartani a babaszobrot)*

Narráció

„Életre kelnek a babák, lassan, óvatosan. Egy utcában volt egy...”

Először csak a mondóka ritmusára mozdulnak, amit a tanár halkán, lassan elkezd mondani, mire a végére ér, hangosan mondják együtt.

Megbeszélés

„Üljetek ide körém, és találjuk ki, mit csinálunk titokban, amikor a boltos távol van!”

A játékvezető az ötleteket óvodás által értelmezhető képekben felrajzolja. Ha segítség kell az ötletek beindításához, akkor javaslatomra megegyezünk egy közös köszönésben, dalban. Ötleként mindig szerepel egy-két közös játék, aminek kiválasztásánál előtérbe helyezem a gyors visszarendeződés szükségességét. *(Volt játszócsoport, aki őrszemet is választott, hogy biztosan észrevegyük a boltos kulcscsörgését.)* Ötletek meghallgatása és konszenzus alapján elkezdődik az improvizáció a kulcscsörgésig.

3. Probléma behozatala

Kulcscsörgés, a babák újra mozgásstoppal a polcon. A boltos újra visszatér, és egy különleges babát hoz a raktárba (beépített szereplő/2). „Hová is tegyelek? Olyan messzi országból szereztetek, azt gondoltam, sosem lesz a gyűjteményem része.” Kimegy, de nincs csörgés, hiszen még nyitva tartás van.

Narráció: Ma mindenki feszülten figyelte a titokzatos jövevényt, és már alig várták, hogy záróra legyen. Kémleljen például a tűzoltó! Elment? Óvatosan nyújtogatják a nyakukat, de nem hagyhatják el a helyüket.

Záróra (Kulcsörgés)

Narráció: „Most nagyon lassan mozdult mindenki. Egy utcában...”

A beépített szereplő/2 nem magyarul (lehet halandzsa nyelv) beszél, és furcsán viselkedik. Mindenkihez hozzáérinti a fejét – talán így ismerkedik.

Játék közben hozzátámaszkodik valaki hátához – idegen szokás.

Nem tud együtt énekelni a többiekkel – furcsa, idegen nyomatékkal énekel.

Nem értjük mit akar, már sírva, türelmetlenül magyaráz.

Problémakatalógus

Milyen furcsaságokat tapasztaltunk?

A játékbabák (feltehetőleg) elmondják, hogy zavarja őket az, amikor a fejét odaérinti az ő arcukhoz, amikor nekik dől játék közben. Elrontja az éneklést. Értelmetlenül beszél. Nem ismeri a kulcsörgés szabályát, ami veszélyt jelenthet számunkra.

4. Megoldások gyűjtése, új szabályok beiktatása

Az előzőleg felrajzolt képeket, piktogramokat kiegészítjük, az alapján, ahogy a gyerekek módosították a szabály- és szokásrendszert. (Tapasztalataim alapján a következő megoldások gyakoriak: a csoport köszönésének megtanítása, a túlzott testkontaktus ellen a kéz tiltó gesztusával jelzünk, az ének türelmes megtanítása, segítségnyújtás az egyenletes lüktetés erőteljes érzékeltetésével, bevonás a közös játékba, testbeszéd segítségével, a polcon való mozdulatlanság megtartására mintaadással, lerajzoltatják az idegennel, amit mondani akar stb.)

5. Improvizáció

A megbeszéltek alapján járnak el az új babával. Kipróbálják ötleteiket.

6./ Kilépés szerepből (árcédulák levétele)

A vonalkódot leragasztják a polcnak kijelölt padra, vagy székre és eltávolodnak helyüktől, szerepüktől.

7./Lezárás

Beszélgetés analóg helyzetekről, azok alakulásáról.

Kismadár

Hantos Násfa

Célcsoport: nagycsoportos óvodásoktól 1.- 2. osztályig. Optimális csoportlétszám 12-15 fő.

Tanulási terület: felelősségvállalás (mekkora felelősséggel jár egy háziállat gondozása), együttműködés, véleménynyilvánítás módjai

Fókusz: Hogyan lehet jól gondoskodni kisállatainkról? Milyen következményei lehetnek, ha elhanyagoljuk őket?

Tanári szerepek: egy az erdei manók közül, királykisasszony, kismadár

- Körben ülünk:** Hogyan kezdődjön a mi mesénk? Milyen mesekezdéseket ismertek?
- Narráció:** (szőjük bele a gyerekek válaszait a kezdésbe) ...volt egyszer egy király. Birodalma nem állt egyébből, csak egy erdőből, ahol az állatok mellett erdei manók is éldegéltek. Jó király volt, szerették őt a birodalom lakói. Ám volt ennek a királynak egy telhetetlen lánya. A király mindent megadott neki, amit csak kívánt, mindig újabbnál újabb játékokkal ajándékozta meg őt, de bizony a lány sorra beleunt az összesbe. S egy idő után egész álló nap csak unatkozott. Egyszer történt, hogy a királynak el kellett látogatni hosszabb időre a szomszédos birodalomba, hát így szólt az erdei manókhoz: „Kedves manók! Már régóta lakunk együtt ebben a szép birodalomban. Ti ismeritek az erdőt töviről hegyire, jóban vagytok az erdő állataival. Most el kell, hogy utazzak, s így rátok bízom az állatok gondozását és védelmét. Biztos vagyok benne, hogy ügyesen helytálltok majd. Lányom itt marad a palotában, lesz, aki gondját viselje, de szeretném, ha minden nap elvinnétek őt magatokkal, mikor az erdőt körbejárjátok, hogy ne unatkozzon annyira szegény! Bánjatok vele tisztelettel!”